

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

ΣΥΣΤΑΣΗ (ΕΕ) 2021/1004 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 14ης Ιουνίου 2021

για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292, σε συνδυασμό με το άρθρο 153 παράγραφος 2 και το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο ι),

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προωθεί την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- (2) Σύμφωνα με το άρθρο 9 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεων της, η Ένωση συνεκτιμά τις απαιτήσεις που συνδέονται με την προαγωγή υψηλού επιπέδου απασχόλησης, με τη διασφάλιση της κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, με την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και με υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, κατάρτισης και προστασίας της ανθρώπινης υγείας.
- (3) Σύμφωνα με το άρθρο 151 της ΣΛΕΕ, η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο την προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, την κατάλληλη κοινωνική προστασία, τον κοινωνικό διάλογο και την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων που θα επιτρέψουν ένα υψηλό και διαρκές επίπεδο απασχόλησης και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Σύμφωνα με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο ι) της ΣΛΕΕ, για την επίτευξη των στόχων αυτών, η Ένωση υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού.
- (4) Το άρθρο 24 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Χάρτης») αναγνωρίζει ότι τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους και ότι σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Το άρθρο 33 του Χάρτη ορίζει ότι εξασφαλίζεται η νομική, οικονομική και κοινωνική προστασία της οικογένειας.
- (5) Το άρθρο 17 του Αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, ο οποίος υιοθετήθηκε στο Στρασβούργο στις 3 Μαΐου 1996, επιβεβαιώνει τη δέσμευση να ληφθούν όλα τα ενδεδειγμένα και αναγκαία μέτρα, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά λαμβάνουν την πρόνοια, τη συνδρομή, την εκπαίδευση και την κατάρτιση που χρειάζονται.
- (6) Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία εγκρίθηκε στις 20 Νοεμβρίου 1989 και έχει κυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης, ορίζει στα άρθρα 2, 3, 6, 12, 18, 24, 27, 28 και 31 ότι τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού ως πρωταρχικό μέλημα και αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού: στη συμμετοχή και την ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος στην προστασία από κάθε μορφή διακρίσεων· το δικαίωμα στη ζωή· το δικαίωμα ακρόασης σε δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες· το δικαίωμα να απολαμβάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας· το δικαίωμα πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες· το δικαίωμά τους να λαμβάνουν κρατική αρωγή με στόχο την εξασφάλιση επαρκούς βιοτικού επιπέδου, εκπαίδευσης, ελεύθερου χρόνου, ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων και το δικαίωμά τους να συμμετέχουν πλήρως στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.

- (7) Το άρθρο 7 της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία ⁽¹⁾, η οποία έχει κυρωθεί από την Ένωση και όλα τα κράτη μέλη της, ορίζει ότι τα συμβαλλόμενα σε αυτήν κράτη λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να εγγυηθούν ότι τα παιδιά με αναπηρία απολαμβάνουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες σε ισότιμη βάση με τα άλλα παιδιά.
- (8) Από κοινού με τα κράτη μέλη της, η Ένωση έχει αναλάβει την αμέριστη δέσμευση να πρωτοστατήσει στην υλοποίηση της Ατζέντας του 2030 των Ηνωμένων Εθνών και των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, συμπεριλαμβανομένων των στόχων για την εξάλειψη της φτώχειας, την εξασφάλιση ζωής με υγεία και την προαγωγή της ευημερίας, καθώς και την εξασφάλιση ενταξιακής, ισότιμης και ποιοτικής εκπαίδευσης.
- (9) Στις 20 Φεβρουαρίου 2013 η Επιτροπή εξέδωσε τη σύσταση 2013/112/ΕΕ ⁽²⁾ με τίτλο «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας». Η εν λόγω σύσταση προβλέπει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για τη μείωση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών και για τη βελτίωση της ευημερίας των παιδιών με βάση τρεις πυλώνες: πρόσβαση σε πόρους, πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες και δικαίωμα συμμετοχής των παιδιών.
- (10) Τον Νοέμβριο του 2017 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή διακήρυξαν τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ο οποίος ορίζει 20 βασικές αρχές για τη στήριξη εύρυθμων και δίκαιων αγορών εργασίας και συστημάτων πρόνοιας. Σύμφωνα με την ενδέκατη αρχή, τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε οικονομικά προσιτή και ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και σε προστασία από τη φτώχεια, ενώ τα παιδιά από μειονεκτικό περιβάλλον έχουν δικαίωμα σε ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών.
- (11) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του της 24ης Νοεμβρίου 2015 ⁽³⁾, απηύθυνε έκκληση στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να θεσπίσουν εγγύηση για τα παιδιά, με έμφαση σε εκείνα που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και στην πρόσβασή τους σε υπηρεσίες. Στο ψήφισμά του της 11ης Μαρτίου 2021 ⁽⁴⁾, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσε περαιτέρω την Επιτροπή να συμπεριλάβει στη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού συγκεκριμένα μέτρα επένδυσης στα παιδιά με στόχο την εξάλειψη της παιδικής φτώχειας, συμπεριλαμβανομένης της θέσπισης ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά με επαρκείς πόρους και να υποβάλει την πρότασή της για την ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά το πρώτο τρίμηνο του 2021. Επίσης, κάλεσε τα κράτη μέλη να επενδύσουν όλους τους πόρους που μπορούν να διαθέσουν, συμπεριλαμβανομένων των ενωσιακών κονδυλίων, στην καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και να θεσπίσουν εθνικά σχέδια δράσης για την υλοποίηση της εγγύησης για τα παιδιά.
- (12) Η κοινή δήλωση με τίτλο «Εξάλειψη της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού – μετριασμός των επιπτώσεων της νόσου COVID-19 στις οικογένειες – συνεργασία για την ανάπτυξη προοπτικών για ισχυρά παιδιά», που υπέγραψαν 24 υπουργοί του Συμβουλίου Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Καταναλωτών τον Δεκέμβριο του 2020, απηύθυνε έκκληση για μια ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά με βάση τις αρχές και την ολοκληρωμένη προσέγγιση της σύστασης 2013/112/ΕΕ και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Οι υπουργοί επιβεβαίωσαν ότι η πρόσβαση σε δωρεάν υγειονομική περίθαλψη, δωρεάν παιδεία, οικονομικά προσιτή προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, αξιοπρεπή στέγαση και κατάλληλη διατροφή είναι ζωτικής σημασίας για τα παιδιά που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού.
- (13) Το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων ⁽⁵⁾ δίνει νέα ώθηση στην αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ένωση, ιδίως με τον καθορισμό του στόχου για μείωση του αριθμού των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού κατά 15 εκατομμύρια με ορίζοντα το 2030, εκ των οποίων τουλάχιστον τα 5 εκατομμύρια θα πρέπει να είναι παιδιά.
- (14) Η συνολική στρατηγική της Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού ⁽⁶⁾ συμβάλλει στην ενίσχυση της συμμετοχής των παιδιών στην κοινωνία, λαμβάνει πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού, προστατεύει τα ευάλωτα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων όσων διατρέχουν κίνδυνο κοινωνικοοικονομικού αποκλεισμού και περιθωριοποίησης, προστατεύει τα δικαιώματα των παιδιών στο διαδίκτυο, προωθεί μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη και προλαμβάνει και καταπολεμά τη βία κατά των παιδιών. Επίσης, αποσκοπεί στην καταπολέμηση των διακρίσεων σε βάρος των παιδιών ή των γονιών τους, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων λόγω φύλου ή γενετήσιου προσανατολισμού.

⁽¹⁾ Απόφαση 2010/48/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2009, σχετικά με τη σύναψη, από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ΕΕ L 23 της 27.1.2010, σ. 35).

⁽²⁾ Σύσταση 2013/112/ΕΕ της Επιτροπής, της 20ής Φεβρουαρίου 2013, με τίτλο «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας» (ΕΕ L 59 της 2.3.2013, σ. 5).

⁽³⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με τη μείωση των ανισοτήτων με ιδιαίτερη έμφαση στην παιδική φτώχεια [2014/2237 (INI)].

⁽⁴⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2021, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού ενόψει της στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού [2021/2523 (RSP)].

⁽⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» [COM(2021) 102 final].

⁽⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού» [COM(2021) 142 final].

- (15) Η παρούσα σύσταση έχει ως στόχο την πρόληψη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της διασφάλισης της πρόσβασης των παιδιών που έχουν ανάγκη σε ένα σύνολο βασικών υπηρεσιών, συνεκτιμώντας τη διάσταση του φύλου, προκειμένου να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορετικές καταστάσεις που βιώνουν τα κορίτσια και τα αγόρια, μέσω της καταπολέμησης της παιδικής φτώχειας και της προαγωγής των ίσων ευκαιριών. Ως παιδιά που έχουν ανάγκη νοούνται τα άτομα ηλικίας κάτω των 18 ετών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Πρόκειται για παιδιά που ζουν σε νοικοκυριά που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή αντιμετωπίζουν συνθήκες σοβαρής υλικής και κοινωνικής στέρησης ή σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας.
- (16) Προκειμένου να εξασφαλιστεί ουσιαστική πρόσβαση ή ουσιαστική και δωρεάν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, τα κράτη μέλη, σε συνάρτηση με τις εθνικές συνθήκες και προσεγγίσεις, θα πρέπει είτε να οργανώνουν και να παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες είτε να χορηγούν επαρκή επιδόματα, έτσι ώστε οι γονείς ή οι κηδεμόνες των παιδιών που έχουν ανάγκη να είναι σε θέση να καλύψουν το κόστος ή τις χρεώσεις των υπηρεσιών αυτών. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο τυχόν συνοδευτικά κόστη να αποτελέσουν εμπόδιο για την πλήρη πρόσβαση στις βασικές υπηρεσίες για παιδιά οικογενειών χαμηλού εισοδήματος που έχουν ανάγκη.
- (17) Στην Ένωση, σχεδόν 18 εκατομμύρια παιδιά διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού⁽⁷⁾, με σημαντικές διαφορές να υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών. Το φάσμα των παραγόντων κινδύνου, οι οποίοι μπορούν να καταστήσουν ορισμένα παιδιά ιδιαίτερα ευάλωτα και εκτεθειμένα στη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό, ποικίλλει σημαντικά. Ως εκ τούτου, οι εθνικές προσεγγίσεις για την εφαρμογή της παρούσας σύστασης θα πρέπει να προσαρμόζονται στις ειδικές επιτόπιες συνθήκες και ανάγκες. Ένας από τους κύριους παράγοντες για τον κοινωνικό αποκλεισμό των παιδιών είναι η άνιση πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, οι οποίες έχουν ζωτική σημασία για την ευημερία και την ανάπτυξη των κοινωνικών, γνωστικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων τους. Τα παιδιά που ζουν σε συνθήκες φτώχειας ή τα παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα είναι πιθανότερο να προσκόψουν σε εμπόδια όσον αφορά την πρόσβασή τους στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, την ενταξιακή εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη, την υγιεινή διατροφή και την κατάλληλη στέγασή τους. Αρχίζουν τη ζωή τους σε μειονεκτική θέση, κάτι που μπορεί να έχει μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην ανάπτυξη και τις μελλοντικές προοπτικές τους.
- (18) Η διαγενεακή μεταβίβαση του κοινωνικού αποκλεισμού θέτει σε κίνδυνο την κοινωνική συνοχή και συνεπάγεται μεγαλύτερο κόστος για το κράτος πρόνοιας, υπονομεύοντας την οικονομική και κοινωνική ανθεκτικότητα. Ως εκ τούτου, η βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης των παιδιών που έχουν ανάγκη σε βασικές υπηρεσίες αποτελεί σημαντικό μέσο για την εντατικοποίηση των προσπαθειών πρόληψης και καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού. Επίσης συμβάλλει στην προώθηση της ισότητας των ευκαιριών για τα παιδιά που έχουν ανάγκη και στην καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας.
- (19) Η αντιμετώπιση της μειονεκτικής θέσης ενός παιδιού από τα πρώτα χρόνια της ζωής του αποτελεί οικονομικά αποδοτική επένδυση, και σε μακροπρόθεσμη βάση, καθώς συμβάλλει όχι μόνο στην ένταξη του παιδιού και σε υψηλότερα κοινωνικοοικονομικά επιτεύγματα όταν φτάσει στην ενηλικίωση, αλλά επιπλέον συμβάλλει στην οικονομία και την κοινωνία, καθώς το παιδί θα ενταχθεί ομαλότερα στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική ζωή και θα βελτιωθεί η μετάβασή του από την εκπαίδευση στην απασχόληση, μεταξύ άλλων μέσω της πλήρους εφαρμογής της σύστασης του Συμβουλίου της 30ής Οκτωβρίου 2020 για «μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία»⁽⁸⁾. Η επένδυση στην ισότητα των ευκαιριών για τα παιδιά θέτει τα θεμέλια για μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, που στηρίζει δίκαιες και ανθεκτικές κοινωνίες και την ανοδική κοινωνική σύγκλιση. Συμβάλλει επίσης στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων που προκαλούν οι δυσμενείς δημογραφικές εξελίξεις, καθώς χάρη σε αυτή μειώνεται η έλλειψη δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού και διασφαλίζεται καλύτερη εδαφική κάλυψη, ενώ παράλληλα αξιοποιούνται οι ευκαιρίες που προκύπτουν από την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.
- (20) Η ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτική και ενταξιακή προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έχει κομβική σημασία για τη διάσπαση της διαγενεακής αλυσίδας του κοινωνικού αποκλεισμού και τη διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών για τα παιδιά σε μειονεκτική κατάσταση. Ωστόσο, η περιορισμένη διαθεσιμότητα και το υψηλό κόστος της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας μπορεί να αποτελέσουν εμπόδιο για τα παιδιά από οικογένειες χαμηλού εισοδήματος. Τα ποσοστά συμμετοχής τους στην εν λόγω εκπαίδευση είναι σημαντικά χαμηλότερα και σε μεταγενέστερο στάδιο έχουν ως συνέπεια χειρότερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και υψηλότερα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης, ιδίως μεταξύ των παιδιών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών ή των παιδιών Ρομά. Ο διαχωρισμός και οι διακρίσεις όσον αφορά την πρόσβαση των παιδιών με αναπηρίες ή ειδικές μαθησιακές ανάγκες στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα συνεχίζουν να αποτελούν πρόκληση. Η επιλογή του εκπαιδευτικού ιδρύματος πρέπει να αντικατοπτρίζει το πρωταρχικό συμφέρον του παιδιού. Δεδομένου του αυξανόμενου αριθμού παιδιών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών στα εκπαιδευτικά συστήματα, απαιτείται η πρόληψη των διαχωρισμένων σχολικών περιβαλλόντων και η προσαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και τις υποχρεώσεις των κρατών μελών βάσει των σχετικών διεθνών πράξεων στον τομέα αυτόν.

(7) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Children_at_risk_of_poverty_or_social_exclusion

(8) Σύσταση του Συμβουλίου, της 30ής Οκτωβρίου 2020, για «μια γέφυρα προς την απασχόληση — ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία» και για την κατάργηση της σύστασης του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία (EE C 372 της 4.11.2020, σ. 1).

- (21) Ένα σημαντικό μέρος της μάθησης, συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης κοινωνικών δεξιοτήτων, συντελείται μέσω των αθλητικών, ψυχαγωγικών ή πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Οι δραστηριότητες αυτές έχει αποδειχθεί ότι είναι επωφελείς, ιδίως για τα παιδιά που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα. Ωστόσο, για ορισμένες ομάδες παιδιών ισχύει ότι είτε δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα συμμετοχής στις δραστηριότητες αυτές είτε η συμμετοχή τους παρεμποδίζεται από την έλλειψη κατάλληλων υποδομών, προσβασιμότητας ή από γλωσσικές δυσκολίες.
- (22) Τα παιδιά που έχουν ανάγκη αντιμετωπίζουν εν γένει δυσχέρειες πρόσβασης σε ορισμένες υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, όπως η οδοντιατρική περίθαλψη, ή σε βοηθήματα, όπως τα σιδεράκια, οι φακοί ή τα γυαλιά οράσεως. Τα παιδιά αυτά διαθέτουν λιγότερες ευκαιρίες και πόρους ώστε να επωφελούνται από τα προγράμματα πρόληψης ασθενειών και προαγωγής της υγείας. Η εισοδηματική φτώχεια και άλλοι κοινωνικοί παράγοντες επηρεάζουν σημαντικά τη συνολική ανάπτυξη και υγεία των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας, και αυξάνουν τον κίνδυνο να αντιμετωπίσουν προβλήματα υγείας στη συνέχεια του βίου τους. Η έγκαιρη παρέμβαση και η πρόληψη είναι καίριας σημασίας, σε συνδυασμό με τη βελτίωση της πρόσβασης σε προγράμματα πρόληψης και προαγωγής της δημόσιας υγείας, συμπεριλαμβανομένου του εμβολιασμού, και τη στήριξη των γονέων, που μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων.
- (23) Η πρόσβαση σε υγιεινή και βιώσιμη διατροφή αποτελεί πρόκληση, ιδίως για τις οικογένειες χαμηλού εισοδήματος. Τα προγράμματα για υγιεινά τρόφιμα και διατροφή μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση προβλημάτων, όπως είναι η κακή διατροφή, η έλλειψη σωματικής άσκησης, η παχυσαρκία ή η χρήση αλκοόλ και καπνού, μειώνοντας με τον τρόπο αυτό τον υποσιτισμό και την κακή διατροφή, που είναι πιο διαδεδομένα μεταξύ των παιδιών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα. Η εμπειρία από την πανδημία της νόσου COVID-19 κατέδειξε τη σημασία των προγραμμάτων παροχής σχολικών γευμάτων για ορισμένα παιδιά, τα οποία ξαφνικά στερήθηκαν μια αξιόπιστη πηγή διατροφής στη διάρκεια του εγκλεισμού⁽⁹⁾. Ως εκ τούτου, η εξασφάλιση της πρόσβασης των παιδιών που έχουν ανάγκη σε τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα κάθε σχολική ημέρα είναι υψίστης σημασίας και θα μπορούσε να επιτευχθεί είτε με τη χορήγηση τέτοιων γευμάτων είτε διασφαλίζοντας ότι οι γονείς ή οι κηδεμόνες, ή τα παιδιά, είναι σε θέση να μεριμνήσουν για τα γεύματα, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές επιδόπιες συνθήκες και ανάγκες.
- (24) Τα παιδιά από οικογένειες χαμηλού εισοδήματος, οικογένειες μεταναστών ή με μειονοτική εθνοτική καταγωγή αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο σοβαρής στέρησης στέγης, συνωσιτισμού και ενεργειακής φτώχειας, και είναι περισσότερο εκτεθειμένα στο φαινόμενο της αστεγιάς. Οι δαπάνες στέγασης αποτελούν μεγάλη επιβάρυνση για τα νοικοκυριά στα οποία εργάζεται ένα άτομο, ιδίως για εκείνα όπου εργάζεται η γυναίκα. Η παροχή κατάλληλης στέγασης και η εξασφάλιση πρόσφορων προσωρινών καταλυμάτων για τη φιλοξενία των παιδιών και των οικογενειών τους αποτελούν σημαντικούς μηχανισμούς για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών και την ελαχιστοποίηση του κινδύνου της αστεγιάς. Θα πρέπει να προκρίνεται η παροχή φροντίδας στο πλαίσιο της κοινότητας ή της οικογένειας του παιδιού, με στόχο την αποϊδρυματοποίηση. Παιδιά θα πρέπει να τοποθετούνται σε ιδρύματα μόνο ως έσχατη λύση όταν είναι προς το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, λαμβάνοντας υπόψη της συνολική κατάσταση του παιδιού και εκτιμώντας τις ατομικές του ανάγκες. Η παροχή στήριξης σε παιδιά που αποχωρούν από την ιδρυματική ή την ανάδοχη φροντίδα είναι καίριας σημασίας για τη στήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης και της κοινωνικής ένταξής τους.
- (25) Η κρίση που προκάλεσε η πανδημία της νόσου COVID-19 μπορεί να έχει εκτεταμένες επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ευημερία οικογενειών και παιδιών και είναι πιθανό να επηρεάσει δυσανάλογα τα παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα. Οι ομάδες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος αντιμετωπίζουν υψηλότερο κίνδυνο απώλειας εισοδήματος, με δυνητικά σημαντικό αντίκτυπο στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών λόγω της αυξανόμενης ανεργίας και των μειωμένων δυνατοτήτων τηλεργασίας. Η κρίση αναμένεται να επιδεινώσει τις υφιστάμενες ανισότητες και είναι πιθανό να οδηγήσει σε αύξηση του αριθμού των νοικοκυριών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Ασκεί επίσης σημαντική πίεση στη διαθεσιμότητα των υπηρεσιών. Τα παιδιά που βιώνουν διάφορες μορφές μειονεξίας είναι μεταξύ των ατόμων που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση. Πολλά παιδιά που ζουν σε νοικοκυριά χωρίς επαρκή οικογενειακή υποστήριξη, δεξιότητες ή εξοπλισμό, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών που ζουν σε απομακρυσμένες ή αγροτικές περιοχές με ανεπαρκείς ψηφιακές υποδομές, αντιμετωπίζουν δυσκολίες με την εξ αποστάσεως μάθηση.
- (26) Η αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών και η άμβλυνση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας της νόσου COVID-19 απαιτούν μια ολοκληρωμένη, ανθρωποκεντρική και πολυδιάστατη προσέγγιση και ένα υποστηρικτικό πλαίσιο πολιτικής. Η ενίσχυση της συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών σε διάφορα επίπεδα εγγυάται την αποτελεσματική πρόληψη και στήριξη την κοινωνική ένταξη των παιδιών. Πέραν της εξασφάλισης πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες, σε όλες τις περιφέρειες και τα εδάφη, μεταξύ άλλων με την υλοποίηση επενδύσεων στις υποδομές και τα στελέχη των εν λόγω υπηρεσιών, είναι επίσης αναγκαίο να βελτιωθούν η αποτελεσματικότητα και η συνάφεια των σχετικών πολιτικών, να συνδυαστούν προληπτικά και διορθωτικά μέτρα και να αντληθούν οφέλη στον μέγιστο δυνατό βαθμό από τα υπάρχοντα μέσα της Ένωσης.

⁽⁹⁾ Ετήσια επισκόπηση του δείκτη επιδόσεων κοινωνικής προστασίας (ΔΕΚΠ) από την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας για το 2020 και εξέλιξης των πολιτικών κοινωνικής προστασίας. Έκθεση σχετικά με τις βασικές κοινωνικές προκλήσεις και βασικά μηνύματα, σ. 58.

- (27) Η διαδικασία συντονισμού των πολιτικών στον τομέα της οικονομίας και της απασχόλησης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η οποία υποστηρίζεται από τον κοινωνικό πίνακα αποτελεσμάτων⁽¹⁰⁾, επισήμανε την πρόκληση που συνιστά η παιδική φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός και απηύθυνε ειδικές ανά χώρα συστάσεις σε αρκετά κράτη μέλη. Οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση υπογραμμίζουν τη σημασία που έχει η διασφάλιση της πρόσβασης όλων, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, σε ορισμένες υπηρεσίες, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η εκπαίδευση και η υγειονομική περίθαλψη, καθώς η πρόσβαση αυτή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών.
- (28) Διατίθενται ενωσιακά κονδύλια με σκοπό να βοηθηθούν η υλοποίηση της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά και περαιτέρω υποστηρικτικά μέτρα. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ όλα τα κράτη μέλη θα διαθέσουν τα κατάλληλα κονδύλια για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας ή του κοινωνικού αποκλεισμού. Για τα κράτη μέλη στα οποία το ποσοστό των παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού υπερβαίνει τον μέσο όρο της Ένωσης, τα κονδύλια αυτά πρέπει να ανέρχονται σε τουλάχιστον 5 % των εθνικών κονδυλίων τους από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+. Σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το InvestEU θα στηρίξουν επίσης επενδύσεις σε υποστηρικτικές υποδομές, όπως η κοινωνική στέγαση και οι εγκαταστάσεις προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, καθώς και σε εξοπλισμό και πρόσβαση σε ποιοτικές και γενικές υπηρεσίες. Στο πλαίσιο του σχεδίου ανάκαμψης για την Ευρώπη και του μέσου «Next Generation EU», ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας παρέχει πρόσθετα ενωσιακά κονδύλια για μεταρρυθμίσεις, επενδύσεις και πολιτικές για τις επόμενες γενιές, τα παιδιά και τους νέους, όπως στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες, που θα πρέπει να ενσωματωθούν στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας⁽¹¹⁾. Το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης μπορεί να στηρίζει τα κράτη μέλη στον σχεδιασμό και την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στους τομείς της εκπαίδευσης, των κοινωνικών υπηρεσιών, της δικαιοσύνης και της υγείας, όπως και διατομεακών μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- (29) Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να επωφεληθούν από το ενωσιακό πρόγραμμα για τη διανομή φρούτων, λαχανικών και γάλακτος στα σχολεία για την περίοδο 2017-2023, ώστε τα παιδιά να έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε υγιεινά προϊόντα και να κατανοήσουν καλύτερα τα οφέλη των υγιεινών και βιώσιμων τροφίμων.
- (30) Η παρούσα σύσταση θα πρέπει να εφαρμοστεί μέσω εθνικών σχεδίων δράσης προσαρμοσμένων στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές συνθήκες. Τα εν λόγω εθνικά σχέδια δράσης θα πρέπει να προσδιορίζουν τα παιδιά που έχουν ανάγκη και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν όσον αφορά την πρόσβαση και τη χρήση των υπηρεσιών που καλύπτονται από την παρούσα σύσταση. Για τον σκοπό αυτόν, συνιστάται στα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των μη κυβερνητικών οργανώσεων που προάγουν τα δικαιώματα του παιδιού. Η πρόσδος στην εφαρμογή της παρούσας σύστασης θα πρέπει επίσης να αποτελεί αντικείμενο τακτικής παρακολούθησης, για παράδειγμα ως συνιστώσα του «ευρωπαϊκού πίνακα αποτελεσμάτων» στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, μεταξύ άλλων με την ανάπτυξη σχετικών δεικτών παρακολούθησης.
- (31) Η παρούσα σύσταση συμπληρώνει τη σύσταση 2013/112/ΕΕ της Επιτροπής, αποτελεί παραδοτέο του σχεδίου δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και συμπληρώνει τη συνολική στρατηγική της Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού.
- (32) Η παρούσα σύσταση σέβεται πλήρως τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Η παρούσα σύσταση δεν θίγει τις αρχές του εθνικού δικονομικού δικαίου και τις νομικές παραδόσεις των κρατών μελών και δεν συνεπάγεται επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης,

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

1. Στόχος της παρούσας σύστασης είναι η πρόληψη και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της διασφάλισης της πρόσβασης των παιδιών που έχουν ανάγκη, σε ένα σύνολο βασικών υπηρεσιών, συμβάλλοντας ως εκ τούτου στην προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού με την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και την προώθηση ίσων ευκαιριών.
2. Η παρούσα σύσταση ισχύει για τα παιδιά που έχουν ανάγκη.

ΟΡΙΣΜΟΙ

3. Για τον σκοπό της παρούσας σύστασης, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:
 - α) «παιδιά που έχουν ανάγκη»: άτομα ηλικίας κάτω των 18 ετών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού·
 - β) «παιδιά από οικογένεια μεταναστών»: παιδιά με ιθαγένεια τρίτης χώρας, ανεξάρτητα από το μεταναστευτικό καθεστώς τους, και παιδιά με ιθαγένεια κράτους μέλους και υπόβαθρο μετανάστευσης από τρίτη χώρα μέσω τουλάχιστον ενός γονέα που γεννήθηκε στο εξωτερικό·

⁽¹⁰⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-pillar-of-social-rights/indicators/social-scoreboard-indicators>

⁽¹¹⁾ Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

- γ) «παιδιά σε επισφαλείς οικογενειακές καταστάσεις»: παιδιά που εκτίθενται σε διάφορους παράγοντες κινδύνου που μπορεί να οδηγήσουν σε φτώχεια ή σε κοινωνικό αποκλεισμό. Συμπεριλαμβάνονται: διαβίωση σε νοικοκυριό με έναν μισθό· διαβίωση με γονέα με αναπηρίες· διαβίωση σε νοικοκυριό όπου υπάρχουν προβλήματα ψυχικής υγείας ή μακροχρόνια ασθένεια· διαβίωση σε νοικοκυριό όπου υπάρχει κατάχρηση ουσιών ή ενδοοικογενειακή βία· παιδιά πολίτη της Ένωσης που μετακόμισε σε άλλο κράτος μέλος, ενώ τα ίδια παρέμειναν στο κράτος μέλος καταγωγής τους· παιδιά που έχουν μητέρα έφηβη ή είναι τα ίδια έφηβες μητέρες· και παιδιά με γονέα στη φυλακή·
- δ) «αποτελεσματική πρόσβαση»: κατάσταση στην οποία οι υπηρεσίες είναι άμεσα διαθέσιμες, οικονομικά προσιτές, προσβάσιμες, καλής ποιότητας, παρέχονται εγκαίρως και οι δυνητικοί χρήστες γνωρίζουν την ύπαρξή τους, καθώς και τα δικαιώματα χρήσης τους·
- ε) «αποτελεσματική και δωρεάν πρόσβαση»: κατάσταση στην οποία οι υπηρεσίες είναι άμεσα διαθέσιμες, προσβάσιμες, καλής ποιότητας, παρέχονται εγκαίρως και οι δυνητικοί χρήστες γνωρίζουν την ύπαρξή τους καθώς και τα δικαιώματα χρήσης τους. Οι υπηρεσίες παρέχονται δωρεάν, είτε με την οργάνωση και τη χορήγηση τέτοιων υπηρεσιών είτε με την παροχή επαρκών επιδομάτων για την κάλυψη του κόστους ή των χρεώσεων των υπηρεσιών, ή με τρόπο που οι οικονομικές συνθήκες δεν παρεμποδίζουν την ισότιμη πρόσβαση σε αυτές·
- στ) «σχολικές δραστηριότητες»: μάθηση μέσω αθλητικών, ψυχαγωγικών ή πολιτιστικών δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα εντός ή εκτός των κανονικών σχολικών ωρών ή που διοργανώνονται από τη σχολική κοινότητα·
- ζ) «υγιεινό γεύμα» ή «υγιεινή διατροφή»: ισορροπημένη κατανάλωση γευμάτων, που παρέχουν στα παιδιά τις απαραίτητες θρεπτικές ουσίες για τη σωματική και την ψυχική ανάπτυξή τους, καθώς και για τη σωματική δραστηριότητα που ανταποκρίνεται στις φυσιολογικές τους ανάγκες·
- η) «κατάλληλη στέγαση»: κατάλυμα που πληροί τα ισχύοντα εθνικά τεχνικά πρότυπα, είναι σε καλή κατάσταση, παρέχει εύλογο βαθμό θερμικής άνεσης, διατίθεται και είναι προσβάσιμο σε οικονομικά προσιτό κόστος.

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ, ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕ ΠΛΗΡΗ ΣΕΒΑΣΜΟ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΣΥΣΤΗΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΑΚΟΛΟΥΘΑ:

ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

4. Συνιστάται στα κράτη μέλη να εγγυώνται για τα παιδιά που έχουν ανάγκη:
 - α) ουσιαστική και δωρεάν πρόσβαση σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας, σε εκπαίδευση και σχολικές δραστηριότητες, σε τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα κάθε σχολική ημέρα και σε υγειονομική περιθαλψή·
 - β) ουσιαστική πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή και κατάλληλη στέγαση.
5. Συνιστάται στα κράτη μέλη να προσδιορίζουν τα παιδιά που έχουν ανάγκη και, στο πλαίσιο αυτής της ομάδας, να λαμβάνουν υπόψη, όταν αυτό κρίνεται σκόπιμο κατά τον σχεδιασμό των εθνικών ολοκληρωμένων μέτρων τους, συγκεκριμένα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν ειδικότερα:
 - α) τα άστεγα παιδιά ή τα παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρή στέρηση στέγης·
 - β) τα παιδιά με αναπηρίες·
 - γ) τα παιδιά με προβλήματα ψυχικής υγείας·
 - δ) τα παιδιά που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών ή έχουν μειονοτική εθνοτική καταγωγή (ιδίως παιδιά Ρομά)·
 - ε) τα παιδιά που βρίσκονται σε δομές εναλλακτικής, ιδίως ιδρυματικής, φροντίδας·
 - στ) τα παιδιά σε επισφαλείς οικογενειακές καταστάσεις.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

6. Λαμβάνοντας πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού, συνιστάται στα κράτη μέλη να αναπτύξουν ένα ολοκληρωμένο και υποστηρικτικό πλαίσιο πολιτικής για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών, εστιάζοντας στη διάσπαση των διαγενεακών κύκλων της φτώχειας και της μειονεξίας και στη μείωση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας της νόσου COVID-19. Για τον σκοπό αυτόν, κατά την εφαρμογή της παρούσας σύστασης, συνιστάται στα κράτη μέλη:
 - α) να διασφαλίζουν ότι οι κοινωνικές, εκπαιδευτικές, υγειονομικές, διατροφικές και στεγαστικές πολιτικές που ασκούν σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο είναι συνεκτικές και, όπου αυτό είναι δυνατόν, να βελτιώνουν τη συνάφειά τους για τη στήριξη των παιδιών, με ολοκληρωμένο τρόπο·
 - β) να συνεχίσουν και, όπου απαιτείται, να ενισχύσουν τις επενδύσεις στα εκπαιδευτικά συστήματα και στα συστήματα παροχής επαρκούς υγειονομικής φροντίδας και κοινωνικής προστασίας, έτσι ώστε να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις ανάγκες των παιδιών και των οικογενειών τους, ιδίως όσων εκτίθενται στον κοινωνικό αποκλεισμό·

- γ) να εξασφαλίζουν επαρκείς πολιτικές και πόρους, μεταξύ άλλων, μέσω μέτρων για την ένταξη στην αγορά εργασίας, μέτρων στήριξης των γονέων ή των κηδεμόνων και εισοδηματικής στήριξης οικογενειών και νοικοκυριών, έτσι ώστε τα οικονομικά εμπόδια να μην αποτελούν τροχοπέδη στην πρόσβαση των παιδιών σε ποιοτικές υπηρεσίες·
- δ) να αντιμετωπίσουν την εδαφική διάσταση του κοινωνικού αποκλεισμού, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές ανάγκες των παιδιών σε συνάρτηση με διακριτές αστικές, αγροτικές, απομακρυσμένες και μειονεκτικές περιοχές, με βάση μια ολοκληρωμένη και πολυτομεακή προσέγγιση·
- ε) να ενισχύσουν τη συνεργασία και τη συμμετοχή των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, των οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας, των μη κυβερνητικών οργανώσεων για την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, των ιδίων των παιδιών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των πολιτικών και των ποιοτικών υπηρεσιών για τα παιδιά·
- στ) να λαμβάνουν μέτρα για την προώθηση της ένταξης και για την αποφυγή και την καταπολέμηση των διακρίσεων και του στιγματισμού των παιδιών που έχουν ανάγκη·
- ζ) να στηρίζουν στρατηγικές επενδύσεις σε ποιοτικές υπηρεσίες για παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων σε υποστηρικτικές υποδομές και ειδικευμένο εργατικό δυναμικό·
- η) να αφιερώνουν επαρκείς πόρους και να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εθνικά και ενωσιακά κονδύλια, ιδίως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και, όπου ενδείκνυται, τον μηχανισμό REACT-EU, το πρόγραμμα Invest-EU, τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης·
- θ) να λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου σε όλη την έκταση του υποστηρικτικού πλαισίου.

ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ, ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΝΑ ΥΓΙΕΙΝΟ ΓΕΥΜΑ ΚΑΘΕ ΣΧΟΛΙΚΗ ΗΜΕΡΑ

7. Προκειμένου να εγγυώνται στα παιδιά που έχουν ανάγκη αποτελεσματική και δωρεάν πρόσβαση σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας, σε εκπαίδευση και σχολικές δραστηριότητες και σε ένα υγιεινό γεύμα κάθε σχολική ημέρα, συνιστάται στα κράτη μέλη:
- α) να εντοπίζουν και να αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς και μη φραγμούς στη συμμετοχή των παιδιών στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, καθώς και στην εκπαίδευση και τις σχολικές δραστηριότητες·
 - β) να λαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη και τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, συνεκτιμώντας τη διάσταση του φύλου, την επανένταξη των παιδιών που διατρέχουν τον κίνδυνο της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης ή της κατάρτισης ή που έχουν εγκαταλείψει την εκπαίδευση ή την κατάρτιση, παρέχοντας, μεταξύ άλλων, εξατομικευμένη καθοδήγηση και ενισχύοντας τη συνεργασία με τις οικογένειες·
 - γ) να παρέχουν μαθησιακή υποστήριξη στα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες για να αντισταθμίζουν τα γλωσσικά, γνωστικά και εκπαιδευτικά τους κενά·
 - δ) να προσαρμόσουν τις εγκαταστάσεις και το εκπαιδευτικό υλικό της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και να ανταποκρίνονται με τον πλέον ενδεδειγμένο τρόπο στις ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και των παιδιών με αναπηρίες, κάνοντας χρήση συμπεριληπτικών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης· για τον σκοπό αυτόν, να διασφαλίζουν ότι υπάρχουν διαθέσιμοι ειδικευμένοι εκπαιδευτικοί και άλλοι επαγγελματίες, όπως ψυχολόγοι, λογοθεραπευτές, υπεύθυνοι επανένταξης, κοινωνικοί λειτουργοί ή βοηθοί διδασκαλίας·
 - ε) να θεσπίσουν μέτρα που αποσκοπούν στη στήριξη της ενταξιακής εκπαίδευσης και στην αποφυγή των διαχωρισμένων τάξεων στα ιδρύματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα· αυτό μπορεί επίσης να περιλαμβάνει τη χορήγηση προτεραιότητας ή, όποτε απαιτείται, την παροχή έγκαιρης πρόσβασης των παιδιών που έχουν ανάγκη στις εκπαιδευτικές δομές·
 - στ) να χορηγούν τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα κάθε σχολική ημέρα·
 - ζ) να διασφαλίζουν την παροχή εκπαιδευτικού υλικού, συμπεριλαμβανομένων ψηφιακών εκπαιδευτικών εργαλείων, βιβλίων, στολών ή οποιουδήποτε απαιτούμενου ρουχισμού, κατά περίπτωση·
 - η) να παρέχουν συνδεσιμότητα υψηλής ταχύτητας, ψηφιακές υπηρεσίες και κατάλληλο αναγκαίο εξοπλισμό για εξ αποστάσεως μάθηση, ώστε αφενός να διασφαλίζεται η πρόσβαση σε επιγραμμικό εκπαιδευτικό περιεχόμενο και αφετέρου να βελτιωθούν οι ψηφιακές δεξιότητες των παιδιών που έχουν ανάγκη και των εκπαιδευτικών και να πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες επενδύσεις για την αντιμετώπιση κάθε μορφής ψηφιακού χάσματος·
 - θ) να παρέχουν μεταφορά των παιδιών στα ιδρύματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, όταν συντρέχει περίπτωση·
 - ι) να εξασφαλίζουν ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς πρόσβαση σε σχολικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής σε σχολικές εκδρομές·
 - ια) να αναπτύξουν ένα πλαίσιο για τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, τοπικών κοινοτήτων, κοινωνικών υπηρεσιών, υγειονομικών υπηρεσιών και υπηρεσιών παιδικής προστασίας, οικογενειών και φορέων της κοινωνικής οικονομίας, έτσι ώστε να στηρίζουν την ενταξιακή εκπαίδευση, να παρέχουν φροντίδα μετά το πέρας του σχολικού ωραρίου και ευκαιρίες συμμετοχής σε αθλητικές, ψυχαγωγικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, να οικοδομήσουν εκπαιδευτικά ιδρύματα και να επενδύσουν σε αυτά ως κέντρα ένταξης και συμμετοχής.

ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

8. Προκειμένου να εγγυώνται στα παιδιά που έχουν ανάγκη αποτελεσματική και δωρεάν πρόσβαση σε ποιοτική υγειονομική περίθαλψη, συνιστάται στα κράτη μέλη:
- α) να διευκολύνουν την έγκαιρη ανίχνευση και θεραπεία νόσων και αναπτυξιακών προβλημάτων, συμπεριλαμβανομένων όσων αφορούν την ψυχική υγεία, και να εξασφαλίζουν πρόσβαση σε περιοδικές ιατρικές εξετάσεις, συμπεριλαμβανομένων των οδοντιατρικών και οφθαλμολογικών, και σε προγράμματα προσυμπτωματικού ελέγχου· να εξασφαλίζουν έγκαιρη θεραπευτική και αποκαταστατική μεταπαρακολούθηση, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε φάρμακα, θεραπεία και μέσα υποστήριξης, καθώς και πρόσβαση σε προγράμματα εμβολιασμού·
 - β) να παρέχουν στοχευμένες υπηρεσίες αποκατάστασης και προσαρμογής για τα παιδιά με αναπηρίες·
 - γ) να εφαρμόζουν προσβάσιμα προγράμματα για την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη ασθενειών τα οποία να απευθύνονται στα παιδιά που έχουν ανάγκη και στις οικογένειές τους, καθώς και στους επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά.

ΥΓΙΕΙΝΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ

9. Προκειμένου να εγγυώνται στα παιδιά που έχουν ανάγκη αποτελεσματική πρόσβαση σε επαρκή και υγιεινή διατροφή, μεταξύ άλλων μέσω του ενωσιακού προγράμματος για τη διανομή φρούτων, λαχανικών και γάλακτος στα σχολεία, συνιστάται στα κράτη μέλη:
- α) να στηρίζουν την πρόσβαση σε υγιεινά γεύματα και εκτός των σχολικών ημερών, μεταξύ άλλων μέσω της χορήγησης παροχών σε είδος ή της οικονομικής στήριξης, ιδίως σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως το κλείσιμο σχολείων·
 - β) να εξασφαλίζουν ότι τα διατροφικά πρότυπα στα ιδρύματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα ανταποκρίνονται στις ειδικές διατροφικές ανάγκες·
 - γ) να περιορίζουν τις διαφημίσεις και τη διαθεσιμότητα τροφίμων με υψηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά, αλάτι και ζάχαρη στα ιδρύματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα·
 - δ) να παρέχουν επαρκή πληροφόρηση στα παιδιά και στις οικογένειές τους όσον αφορά την υγιεινή διατροφή των παιδιών.

ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΣΤΕΓΑΣΗ

10. Προκειμένου να εγγυώνται στα παιδιά που έχουν ανάγκη αποτελεσματική πρόσβαση σε κατάλληλη στέγαση, συνιστάται στα κράτη μέλη:
- α) να εξασφαλίζουν κατάλληλη φιλοξενία για τα άστεγα παιδιά και τις οικογένειές τους, ταχεία μεταφορά τους από δομές προσωρινής φιλοξενίας σε μόνιμες κατοικίες και την παροχή συναφών κοινωνικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών·
 - β) να αξιολογούν και να αναθεωρούν, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο, τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές στεγαστικές πολιτικές και να λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίζουν ότι λαμβάνονται δεόντως υπόψη τα συμφέροντα των οικογενειών με παιδιά που έχουν ανάγκη, μεταξύ άλλων όσον αφορά την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και την πρόληψη του κινδύνου της αστεγίας· η εν λόγω αξιολόγηση και αναθεώρηση θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει πολιτικές κοινωνικής στέγασης ή στεγαστικής βοήθειας και στεγαστικά επιδόματα και να βελτιώνει την προσβασιμότητα για τα παιδιά με αναπηρίες·
 - γ) να παρέχουν έγκαιρη και κατά προτεραιότητα πρόσβαση στην κοινωνική στέγαση ή τη στεγαστική βοήθεια στα παιδιά που έχουν ανάγκη και τις οικογένειές τους·
 - δ) κατά την τοποθέτηση κάποιου παιδιού σε ίδρυμα ή ανάδοχη οικογένεια, να λαμβάνουν υπόψη το υπέρτατο συμφέρον του, καθώς και τη συνολική του κατάσταση και τις ατομικές του ανάγκες· να διασφαλίζουν τη μετάβαση των παιδιών από την ιδρυματική ή ανάδοχη φροντίδα σε ποιοτική φροντίδα σε επίπεδο κοινότητας ή οικογένειας και να στηρίζουν την ανεξάρτητη διαβίωση και την κοινωνική τους ένταξη.

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΒΟΛΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

11. Με σκοπό τη χρηστή διακυβέρνηση, την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων και τη δέουσα συνεκτίμηση των υφιστάμενων εθνικών δομών και μηχανισμών, συνιστάται στα κράτη μέλη:

Εθνικοί συντονιστές της εγγύησης για τα παιδιά

- α) να διορίσουν εθνικό συντονιστή της εγγύησης για τα παιδιά, με κατάλληλους πόρους και εξουσίες, έτσι ώστε να καθίσταται δυνατός ο αποτελεσματικός συντονισμός και η παρακολούθηση της εφαρμογής της παρούσας σύστασης·

Προσδιορισμός παιδιών που έχουν ανάγκη

- β) με σκοπό την πλέον αποτελεσματική στόχευση των μέτρων στα παιδιά που έχουν ανάγκη και τη συνεκτίμηση των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών οργανώσεων και συνθηκών, να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή των σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων για τον προσδιορισμό των παιδιών που έχουν ανάγκη και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν όσον αφορά την πρόσβαση και τη χρήση των υπηρεσιών που καλύπτονται από την παρούσα σύσταση·

Εθνικά σχέδια δράσης

- γ) εντός εννέα μηνών από την έκδοση της παρούσας σύστασης, να υποβάλουν στην Επιτροπή σχέδιο δράσης που θα καλύπτει την περίοδο έως το 2030, για την εφαρμογή της παρούσας σύστασης, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές συνθήκες, καθώς και τις υφιστάμενες δράσεις πολιτικής και μέτρα για τη στήριξη των παιδιών που έχουν ανάγκη. Το σχέδιο δράσης θα πρέπει να περιλαμβάνει ιδίως:
- i) τις στοχευμένες κατηγορίες παιδιών που έχουν ανάγκη στις οποίες πρέπει να ανταποκριθούν με αντίστοιχα ολοκληρωμένα μέτρα·
 - ii) ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους που θα πρέπει να επιτευχθούν όσον αφορά τα παιδιά που έχουν ανάγκη στα οποία αφορούν τα αντίστοιχα μέτρα, λαμβανομένων υπόψη των περιφερειακών και τοπικών ανισοτήτων·
 - iii) τα μέτρα που σχεδιάζονται ή έχουν ληφθεί για την εφαρμογή της παρούσας σύστασης, μεταξύ άλλων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, και τους αναγκαίους χρηματοδοτικούς πόρους και χρονοδιαγράμματα·
 - iv) τα άλλα μέτρα που σχεδιάζονται ή έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών και τη ρήξη των διαγενεακών κύκλων μειονεξίας, με βάση ιδίως το υποστηρικτικό πλαίσιο πολιτικής που προβλέπεται στο σημείο 6·
 - v) ένα εθνικό πλαίσιο για τη συλλογή δεδομένων, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της παρούσας σύστασης, επίσης με σκοπό τη θέσπιση του κοινού πλαισίου παρακολούθησης που προβλέπεται στο σημείο 12 στοιχείο δ)·

Δράσεις προσέγγισης

- δ) να αναπτύξουν αποτελεσματικά μέτρα προσέγγισης των παιδιών που έχουν ανάγκη και των οικογενειών τους, ιδίως σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και με τη βοήθεια εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, εκπαιδευμένων κοινωνικών λειτουργών, υπηρεσιών στήριξης των οικογενειών, της κοινωνίας των πολιτών και οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας, με σκοπό την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και την ενθάρρυνση και διευκόλυνση της χρήσης των υπηρεσιών που καλύπτονται από την παρούσα σύσταση·

Συμμετοχή ενδιαφερομένων

- ε) να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή περιφερειακών, τοπικών και άλλων αρμόδιων αρχών, παιδιών και σχετικών ενδιαφερόμενων μερών που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών, κυβερνητικές οργανώσεις, εκπαιδευτικά ιδρύματα και φορείς που είναι αρμόδιοι για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης, των δικαιωμάτων του παιδιού, της ενταξιακής εκπαίδευσης και της εξάλειψης των διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών φορέων ισότητας, καθ' όλη τη διαδικασία προετοιμασίας, εφαρμογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης του σχεδίου δράσης·

Υποβολή στοιχείων στην Επιτροπή

- στ) να υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή ανά διετία σχετικά με την πρόοδο στην εφαρμογή της παρούσας σύστασης, σύμφωνα με το εθνικό σχέδιο δράσης που αναφέρεται στο στοιχείο γ).

ΕΦΑΡΜΟΓΗ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

12. Το Συμβούλιο χαιρετίζει τον στόχο της Επιτροπής:

- α) να παρακολουθεί την πρόοδο στην εφαρμογή της παρούσας σύστασης, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων της και του αντικτύπου της στα παιδιά που έχουν ανάγκη, μεταξύ άλλων ως συνιστώσα του κοινωνικού πίνακα αποτελεσμάτων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και να προτείνει, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, ειδικές ανά χώρα συστάσεις στα κράτη μέλη·
- β) να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη, τους εθνικούς συντονιστές της εγγύησης για τα παιδιά και την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας ώστε να διευκολύνει την αμοιβαία μάθηση, την ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών και την παρακολούθηση των δράσεων που αναλαμβάνονται σε συνέχεια της παρούσας σύστασης, όπως ορίζονται στα σχετικά εθνικά σχέδια δράσης·
- γ) να υποβάλλει τακτικές εκθέσεις στην Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας σχετικά με την πρόοδο στην εφαρμογή της παρούσας σύστασης, με βάση τις εκθέσεις των κρατών μελών·
- δ) να εργαστεί από κοινού με την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, ώστε:
 - i) να θεσπίσει κοινό πλαίσιο παρακολούθησης χρησιμοποιώντας υφιστάμενες πηγές δεδομένων και δείκτες και, εάν είναι αναγκαίο, να αναπτύξει περαιτέρω συμφωνημένους κοινούς ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες αποτελεσμάτων, με σκοπό την αξιολόγηση της εφαρμογής της παρούσας σύστασης·
 - ii) να βελτιώσει τη διαθεσιμότητα, το εύρος και τη συνάφεια των συγκρίσιμων δεδομένων σε επίπεδο Ένωσης, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα παιδιά που έχουν ανάγκη και την πρόσβασή τους σε υπηρεσίες, καθώς και την επάρκεια και το επίπεδο κάλυψης των παροχών που απευθύνονται σε παιδιά, με σκοπό την τροφοδότηση της διαδικασίας χάραξης πολιτικής με στοιχεία·

- ε) να εξετάσει την πρόοδο που έχει επιτευχθεί όσον αφορά την εφαρμογή της παρούσας σύστασης και να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο εντός πέντε ετών από την έκδοσή της·
- στ) να ενισχύσει τις προσπάθειες ευαισθητοποίησης και επικοινωνίας και να αυξήσει τη διάχυση των αποτελεσμάτων και των παραδειγμάτων ορθής πρακτικής σε επίπεδο Ένωσης αφενός και σε επίπεδο κρατών μελών και σχετικών ενδιαφερόμενων μερών αφετέρου.

Λουξεμβούργο, 14 Ιουνίου 2021.

Για το Συμβούλιο
Η Πρόεδρος
A. MENDES GODINHO
